

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії,
ректор УДУНТ, професор

Костянтин СУХИЙ
_____ 2026 року

ПРОГРАМА

**вступного випробування (співбесіда)
з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
для здобуття ступеня бакалавра
на базі повної загальної середньої освіти, НРК5
за всіма спеціальностями університету (денна, заочна форма навчання)**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» УДУНТ

(повне найменування закладу вищої освіти)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Лисенко Г. І. канд. іст. наук, доц., кафедри українознавства та іноземних мов

Волкова С. П. ст. викл. кафедри українознавства та іноземних мов

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства та іноземних мов

Протокол від « 21 » березня 2026 року № 9

Завідувач кафедри

_____

(Олена БАРАННИК)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«26» травня 2026 року

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1.1 Метою вступного випробування (співбесіди) є сприяння виявленню різнобічних і глибоких знань абітурієнта з усіх розділів української мови та визначенню його здатності виконувати освітньо-професійну програму підготовки.

1.2 Основними завданнями вступного випробування (співбесіди) з української мови є

- визначення *рівня* базової підготовки вступників (знання теоретичного матеріалу з української мови, вміння розмежовувати частини мови, члени речення, визначати відмінності у вияві спільних граматичних категорій у різних частинах мови; особливості словозміни частин мови; аналізувати структуру речень тощо);

- визначення *ступеня* готовності до майбутнього навчання.

Програму вступного випробування (співбесіди) з української мови розроблено з урахуванням чинної програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України № 696 від 26 червня 2018 року).

До програми включені найважливіші теми з таких розділів сучасної української мови, як фонетика, орфоепія, орфографія, графіка, лексикологія, лексикографія, фразеологія, морфеміка, словотвір, морфологія, синтаксис, пунктуація.

З названих розділів подано питання, які сприяють свідомому і глибокому засвоєнню основного курсу – курсу сучасної української мови.

Програма містить список рекомендованої літератури та критерії оцінювання відповіді.

1.3 Згідно з вимогами, абітурієнти повинні:

- розрізняти звуки мови, визначати голосні й приголосні звуки, їх характеристику, ділити слово на склади, розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування звуків;

- розпізнавати вивчені орфограми і пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами;

- відділяти закінчення від основи, добирати спільнокореневі слова, розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, визначати спосіб творення слів;

- пояснювати відомі слова, добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; пояснювати значення фразеологізмів, крилатих висловів;

- розпізнавати частини мови, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль;

- розрізняти словосполучення й речення, визначати типи підрядного зв'язку в словосполученні;

- визначати структуру речення, вид речення, правильно ставити розділові знаки й обґрунтовувати їх постановку;

- визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, замінювати пряму мову непрямою;

- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них.

Абітурієнт повинен **знати** мовні (орфографічні, орфоепічні, лексичні, граматичні, стилістичні, пунктуаційні) та мовленнєві норми сучасної української літературної мови (етику й етикет спілкування).

Абітурієнт повинен **вміти**: вільно володіти усною та писемною формами української літературної мови, правильно і грамотно писати й говорити, формулювати й виголошувати свої думки, підтримувати діалог.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного живання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. **Фразеологізми**. Приказки, прислів'я, афоризми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. **Словотвір**. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

4. Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. **Іменник** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні,

відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. **Дієприкметник** як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*. **Дієприслівник** як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

5. Синтаксис

Словосполучення. Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені

Речення. Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення.

Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні

Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення. Складносурядне речення: єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні; смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Складнопідрядне речення: будова; головне й підрядне речення; підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні; основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю. Безсполучникове складне речення: типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції.

7. Орфоепія

Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків.

8. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових

закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Співбесіда з предмету складається усно. Один пакет завдань для співбесіди містить 15 варіантів. Кожен варіант складається з двох завдань, які відрізняються складністю. Зміст завдань відповідає діючій програмі вступних випробувань.

Вступнику пропонується послідовно виконати завдання. Максимальна кількість балів за співбесіду - 200.

Якщо співбесіда проводиться замість НМТ, доцільно оцінювати вступника за двома основними критеріями (по 100 балів кожен, загалом 200 балів):

Питання 1. Знання навчального матеріалу

Оцінюється:

- правильність і повнота відповіді;
- розуміння основних понять, законів, формул;
- уміння пояснювати причинно-наслідкові зв'язки;
- використання предметної термінології.

Шкала оцінювання:

- 90–100 балів — повна, аргументована відповідь без помилок;
- 75–89 балів — відповідь правильна, є незначні неточності;
- 60–74 бали — відповідь частково правильна, допущено окремі помилки;
- 40–59 балів — фрагментарні знання;
- 0–39 балів — відсутність необхідних знань.

Питання 2. Застосування знань та логічне мислення

Оцінюється:

- уміння аналізувати ситуацію або задачу;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- логічність та послідовність міркувань;
- самостійність висновків.

Шкала оцінювання:

- 90–100 балів — правильне розв'язання, чітке обґрунтування;
- 75–89 балів — правильне рішення з незначними недоліками;
- 60–74 бали — частково правильне рішення;
- 40–59 балів — суттєві помилки в логіці чи розрахунках;
- 0–39 балів — завдання не виконано або відповідь неправильна.

Підсумкова оцінка співбесіди визначається як середнє арифметичне

балів, отриманих за два питання, та переводиться у шкалу 100–200 балів відповідно до правил прийому закладу освіти.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. М. Українська мова : довідник, завдання в тестовій формі. Ч. 1. Київ : Грамота, 2024. 496 с.
2. Авраменко О. М. Українська мова : мінідовідник для підготовки до НМТ. Київ : Грамота, 2024. 192 с.
3. Авраменко О. М. Українська мова : збірник тестових завдань для підготовки до НМТ. Київ : Грамота, 2024. 144 с.
4. Авраменко О. М. Українська мова. Лайфхаки : навч. посіб. Київ : Грамота, 2019. 144 с.
5. Авраменко О. М., Блажко М. Б. Українська мова та література : довідник. Завдання в тестовій формі : комплексне видання. Київ : Грамота, 2024. 544 с.
6. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. - Львів, 2003.
7. Глазова О.П. Українська орфографія: Навч. посібн. - Харків, 2004.
8. Глазова А.П. Українська пунктуація: Навч. посібн. - Харків, 2004.
9. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці. - Чернівці, 2003.
10. Жовтобрюх М. П., Леспітюха О. С. Українська мова : комплексна підготовка до НМТ. Тернопіль : Підручники і посібники, 2024. 416 с.
11. Заболотний В. В., Заболотний О. В. Українська мова : тренажер для підготовки до НМТ. Київ : Літера ЛТД, 2024. 160 с.
12. Етимологія української мови: Навч. посібник для вищих навч. закладів / О.І. Потапенко, Л.П. Кожуховська, Л.Е. Довбня та ін. - 2-е вид. доп. і випр. - К.: Міленіум, 2003. - 204 с.
13. Караман С. О., Караман О. В., Дияк О. В. Українська мова : комплексне видання для підготовки до НМТ. Харків : Ранок, 2024. 320 с.
14. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилiстика української мови: Підручник. - К., 2003.
15. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Граматика української мови в таблицях. - К.: Вища шк., 2004.
16. Пономарів О. Стилiстика сучасної української мови: Підручник. - 3-тє вид., перероб. і доповн. - Тернопіль, 2000.
17. Ткаченко Є.М. Українська мова: Пунктуація: правила, вправи, диктанти. - Навч. пос. - Харків: Консум, 2001.
18. Українська мова: Енциклопедія. - К., 2000.
19. Ющук І.П. Українська мова: Підручник. - К.: Либiдь, 2003.
20. Яцимiрська М.Т. Сучасна українська мова: Пунктуація. Навч. пос. - Львів: ЛНУ, 2002.
21. Тренажер з правопису української мови. URL: webpen.com.ua
22. Українське ділове мовлення. URL: <https://www.dilovamova.com/>
23. Український правопис 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>.